

KIRJAT

HONORIFICABILITUDINITATIBUS

Tim Dedopulos: *Sherlock Holmesin arvoitukset*. Paasilinna, 2015.

TARTUIN TOHKEISSANI ”tohtori John Watsonin kirjoittamaan” kirjaan, jonka kansi lupaa sisältävän ”150 maailman kuuluisimman salapoliisin innostamaa arvoitusta”: nyt on tiedossa skeptikolle mukavaa puuhaa epäilemisen lomaan. Komeasti taitettu ja kuvitettu teos oli kuitenkin sisällöltään pettymys.

Rikos kiinnostaa aina, mutta kirjan tehtävissä harvoin ratkaistaan rikoksia. Matemaattisia pulmia on paljon, enkä pystynyt ratkaisemaan edes ”Alkeistehtävät”-lukuun kuuluvan kaniinien loikkakisan kokonaisuutta, kun ”radan ensimmäisen ja toisen puoliskon väliajat olivat samat ja viimeinen neljännes kesti yhtä kauan kuin toiseksi viimeinen ja kolme ensimmäistä neljänneistä kestivät yhteensä 6 3/4 minuuttia”. Itse asiassa onnistuin päätelemään oikean vastauksen vain muutamaan opuksen tehtävistä.

En ole koskaan kuvitellutkaan olevani penaalin terävin kynä, mutta epäilen, että moni tehtävä tässä englantilaista alkuperää (Seven Oaks, 2011) olevassa kirjassa olisi jäänyt ratkaisematta ruudinkeksijöiltäkin. Esimerkiksi alkeistehtäviin (!) kuuluvan arvoituksen ratkaisun mukaan (SPOILERIVAROITUS) sana ”honorificabilitudinitatibus” on englannin kielen pisin sana, jossa vuorottelee konsonantti ja vokaali. Kirjan ”Pirullisen vaikeat” -luvussa erään sanatehtävän vastauksena on toinen englannin kielen sana, jollaista en ole ikinä kuullutkaan.

Kirjassa on useita arvoituksia, jotka eivät käänny suomeksi ja jotka vaativat mm. Lontoon tuntemusta. ”Parasta ajanvietettä koko perheelle” se ei todellakaan ole niin kuin mainoksessa väitetään, mutta ihan varmasti joku Sherlock Holmesin kaltainen besserwisser ja mysteerien harrastaja sen parissa viihtyy.

KESKUSTELUA

Skeptikoita ja ”skeptikoita”

LUETTUANI SKEPTIKKO-LEHTÄÄ 3/2015 tuli mieleeni, että meidän lienee tarpeen selvittää, mitä ”skeptikko” todella tarkoittaa. Lehden Keskustelua-palstalla väittelevät ”Skepsis ry:n jäsen” ja ”Päivystävä debunkkaaja”. Kyseinen ”skeptikko” kertoo olevansa henkilö, joka uskoo sähköallergiaan siitä huolimatta, että ilmiö katoaa kokonaan sokkotutkimuksissa.

Ymmärrän, että kuka tahansa henkilö, hallitsi sitten kriittisen ajattelun alkeet tai ei, voi olla Skepsiksen jäsen. Ei ole olemassa mitään testiä erotella, kuka on oikea skeptikko ja kuka ei. Koska tässä tapauksessa ”skeptikon” mielipide ei edustanut Skepsistä, olisi allekirjoituksesta voinut hyvin jättää pois kohdan ”Skepsiksen jäsen”. En halua, että yhdistyksen jäsenistä annetaan julkisuudessa tällainen kuva!

Ehdotan, että Skepsis ry:n nettisivujen alkuun laitetaan pysyvä, näkyvä linkki vaikkapa otsikolla ”Miten skeptikko ajattelee?” tai ”Mikä on skeptikko?”. Linkin takana voisi olla ytimekäs artikkeli, joka käsittelee esimerkiksi seuraavia aiheita: Miten tunnistaa luotettava tutkimus? Miksi tarvitaan sokkotestejä, kontrolleja jne. Miten ne liittyvät ihmisen kognition rajoitteisiin? Mitkä ovat yleisimmät virhepäätelmät?

Jos joku Skepsiksen jäsenistä ei pysty allekirjoittamaan ”skeptikon” määrittelyä perusasioiden tiimoilta, menettämekö hänessä jotain? Yhdistyksen tarkoitus on kuitenkin edistää kriittistä ajattelua, tieteellisen tiedon hankintamenetelmien opetusta sekä tieteeseen ja järkeen perustuvaa käsitystä maailmasta”.

Jussi Lahtinen